

- א) וקדושים מנבא:
- ב) ובהר"ף והראש"ל ל"ג זה הכלל וכן נכון ע"י מייט"א, א גיטין ל'.
- ג) וקדושים מנבא: ע"י:
- ד) וקדושים מנבא: ע"י:
- ה) ע"י ז' נבא: ו' וקדושים מנבא: ע"י:
- ו) ע"י ז' נבא: ו' וקדושים מנבא: ע"י:
- ז) וקדושים מנבא: ע"י:
- ח) וקדושים מנבא: ע"י:
- ט) מהר"ם, ו' וקדושים מנבא: ע"י:
- י) וקדושים מנבא: ע"י:

תורה אור השלם

1 על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר פי הוא זה עד האלהים ויבא דבר שניהם אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לרעה: שמת כב ח 2 אם לא ימצא הגב ויקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו בקלאבך רעה: שמת כב כ ד

הגהות הגר"א

[א] במשנה (וה הכלל) תא"מ:

לעזי רש"י

פלדוי"ן, מחבה, לפני שהוטבעה בה צורת מטבע. קור"ן [קור"ן]. הרט (לטיבית מטבע).

מוסף רש"י

על כל דבר פשע. נמר אם לא שלח ידו מבי המחשבה. או על הדבור, שם אמר לו שבו לפניהם די כפקדון הרי הוא כמטבע מאותה שעה ואין להחמיץ בכל אופקין שיעלו בו, אפילו היו שומר מטעם שלח אלא חייב עד עכשיו אלא כפשיעה (שם) או: הן מתחבה והאלה דבור כפה הוא, דלא לא מויליא כפה מתחבה למאי נתיב כפה (מחמת ב). אין לי. שנתחייב צדוקים שקורין די אלא צומן ששלח בו די הוא עלמו (קדושים סב). הדרן עלך המפקיד

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

מד.

עין משפט
נר מצוה

קו א מיי פ"ג מהל' גולה ה"י יא טו"ע ח"מ פ"י ר"ב ט"י ח: קח ב מיי שם ה"י ג סגן עשין עג טו"ע ח"מ שם ט"י ג: ק"ב ג ד מיי שם הלכה י' ועשין בהשנות ובנגיד משנה טו"ע שם ט"י ג: א ה מיי פ"י מהל' המרה ה"י ג סגן עשין פכ טו"ע ח"מ פ"י ר"ב ט"י ח: ב ו מיי שם טו"ע שם ט"י ח: ג ז ה מיי שם ה"י ה טו"ע שם ט"י ח: ד ט מיי שם פ"ה ה"י א סגן שם טו"ע שם ט"י ח: ה י מיי שם פ"ג ה"י א [וה"ל ד] סגן שם טו"ע ח"מ פ"י ק"ח ט"י ח: ו כ מיי שם טו"ע שם ט"י ח: ז ל מיי שם פ"י ה"י א [וה"ל ז] סגן שם טו"ע ח"מ פ"י ר"ב ט"י ח: ח א וסעי' ד:

רבינו הנאל

אין לי אלא הוא אמר לעבדו או לשולחו ושלחו בו די מניין ת"ל על כל דבר פשע אפי' בדיבור חייב וקימא לן כביה רב"ש במקום ב"ה אינה משנה. היטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא רביעית] פי כגון שהיטה את החבית ונטל ממנה רביעית והושבה כמו שהיטה וישבת ואחר כך נשברה ודוקא היטה ולא טיטלה ולא נטלה הוא המשלם הרביעית כלבד ודוקא נשברה אלא החמיצה משלם כולה שהוא גרם לה להחמיץ שכל זמן שהיא מליאה אינה מחמצת ואם מפחית מעט ממנה מזהרת להחמיץ. וזה פי גיריה הגביה ונטל ממנה רביעית ונשברה משלם כולה. אוקמה שמואל כיון שהגביה ליטול ממנה אצ"פ שלא נטל משלם כולה דניחא דתיהו הא חבית כולה בסיס להביעית זו כי בחיות זו הרביעית בתוך החבית משתממת ואינה מפחית טעמה ולא ריחה. אבל הגביה ארנקי ליטול ממנה דיני ולא נטל ונגנב או נאבד עלתה בחיקו: הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב כך היה רבי שונה בוקנתו מאי טעמא אידי דכסף הוא הוה חייב טיבעא דהבא דליתיה חרין הוי פירא. וקני ליה פירא לטיבעא וכן הלכה.

הזהב. הנחושת קונה את הכסף. האי אליטריך דאע"ג דבאחרת למסגי פריטי חריפין טפי (ו) [מכסף] הוה פירא משום דאיכא אתרא דלא מסגי כדאמר בגמרא (עמוד ג) אך תימה אמאי אליטריך למימני דמעוה הרעות שנפסלו דמקרו פירי השתא נחשט דסגי טובא הוי פירי כל שכן מעוה שנפסלו ותו דכל המטלטלים קונין זה את זה מוקי בגמ' במעוה חד פסלתו מלכות וחד פסלתו מדינה כל שכן דמעוה שנפסלו דמקרו פירי לגבי כסף לכך נראה דמעוה הרעות היינו שיואלות ק"ח ואסימון אלטריך לפרש"י דמפרש אסימון הוי שעשוי כמקון המטבע היואלת בעיר ואין חסר רק כורה אשמועינן דאפילו הכי הוי פירי אע"ג דאינו חסר כ"ח מעט דבדבר מועט יטביעו הרבה מהס ולדינו תס דמפרש אסימון שיש עליו כורה ואינה יואלת בהואלה י"ל שיואלת בדוחק אך לא כל כך בדוחק כמו מעוה הרעות ומטלטלין קונין מטבע אשמועינן דקונין אפילו מטבע כמו מעוה הרעות ואסימון דמקרי פירי לגבי כסף אסימון מטלטלין מקרי טבעא:

אסימון. פרש"י שאין זו כורה כלל וקשה לרבינו תם דצפרק כמה אשה (שבת דף סה. וס) ד"ה לעזב) אמרו יואלן כסלע שעל גבי הליינת אי משום כורתא לעיבדי ליה פולסא משמע דפולסא יש עליו כורה ובגמרא מפרש לקמנו) מאי אסימון פולסא ו"ל לפרש"י דכל דבר שאינו כמקונו קרי אסימון או שאין זו כורה או שיש בו כורה שאינה חשובה וא"ת מה בין אסימון שאין עליו כורה למעוה הניתנין לסימן צבית המרמך דאמר' בגמ' (ס) ושון רבי דוסא דאמר ממללין על אסימון מוקה על מחללין על מעוה הניתנין כו' ויש לומר דאסימון הס מעוה שנעשו צרוצו ובעודי ובמשקל המטבע היואלת בעיר ובעדכר מועט יטביעו הרבה מהס ולכך מחללין על אסימון ור"ת מפרש דאסימון יש בה כורה ואינה יואלת בהואלה וא"ת בגמרא קאמר רבי דוסא דאמר מחללין על אסימון ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד דתיא ור"ת הכסף לרבות כל דבר הנגזר צד דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר לרבות דבר שיש בו כורה משמע דרבי ישמעאל לא בעי כורה ואסימון יש בו כורה ולא היאך אמרו רבי דוסא דאמר לרבות כל דבר הנגזר צד אע"פ שאינו יואלת בהואלה אך שיהיה בו כורה כל דהו ור"ע בעי כורה חשובה שתלא בהואלה אך יואלת לגמרי לא בעי מדאליטריך לרצוי לפי' רש"י חתי שפיר: נעשה

גמ' אמר לעבדו. שישלח יד וכן עשה: מנין. שהוא חייב: לא שנו. דאיכא דנטל ולא הגביה כל החבית פטור: אלא נשברה. דאונס הוא והרי לא קנאה שיתחייב צדוקים: אצל החמישה. פשיעה היא ומוזיק צדיים הוא דבשדיל שחיסרה החמישה שכן דרך יין להחמיץ כגלי חסר: גירי דידים אהנו לה. חזים שלו גרמו לה להחמיץ: דניחא ליה דסיחיו כונה חזים כסים להאי רביעית. שמשמר אותה רביעית ולא תחמיץ ולעולם שלימות יד דבצר אחר צריכה חסרון והנטול פקדון ומגביהו על מנת לשלוח בו די כל זמן שלא חסרו אינו מתחייב בהגבתו הואיל ולא נטלו ע"מ לגזול את כולו אלא לשלוח בו יד ושלימות יד בלא חסרון לימיה אצל יין שאינו משתמר אלא כגלי מלא היה ליה כמי שנטל והניחו עם השאר להשתמר ונעשה שאל על כל שאר החבית: הגביה ארנקי ונטול דינר. ולא נטל לשמואל מהו: אצל זוזא מינער. לבדו ולא ניחא ליה דלהוי איך כסים להאי ולא הוי כנוטל ומניח: שאני נטיבותא דארנקי. כים מלא נראה ומשתמר ואין נוח להיות נאכזר כדינר יחיד:

גמ' מנהני מילי (ו) דתנו רבנן¹ על כל דבר פשע בית שמאי אומרים מלמד שחייב על המחשבה כמעשה ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר² אם לא שלח ידו במלאכת רעהו אמרו להן ב"ש לב"ה והלא כבר נאמר על כל דבר פשע אמרו להן ב"ה לב"ש והלא כבר נאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו א"כ מה תלמוד לומר על כל דבר פשע שיכול אין לי אלא הוא א"אמר לעבדו ולשלוחו מנין תלמוד לומר על כל דבר פשע: הטה את החבית כו': אמר רבה לא שנו אלא נשברה³ אבל החמיצה משלם את כולה מאי טעמא גירי דידיה הוא דאהנו לה: הגביהה ונטל הימנה כו': אמר שמואל לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגביהה ליטול אע"פ שלא נטל לימא קא סבר שמואל שליחות יד אינה צריכה חסרון אמרי לא שאני הכא דניחא ליה דתיהו הא חבית כולה בסים להא רביעית יבעי רב אשי הגביה ארנקי ליטול הימנה דינר מהו חמרא הוא דלא מינער אלא אגב חמרא אבל זוזא מינער או דלמא שאני נטירותא דארנקי מנטירותא דדינר תיקו:

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף. הלוקח דינרי זהב טבעים דינרי כסף ונתן לו דינרי זהב משיכת הזהב קונה את הכסף לבעל הזהב ונתחייב לו זה משקיבל דינרי זהב לתת לו דינרי הכסף ואינו יכול לחזור בו. אצל הכסף אינו קונה את הזהב שחס נתן לו דינרי הכסף תחילה לא קנה ויכולין שניהם לחזור למטבע כסף הוי מעוה משום דחריפי לנתן בהואלה ודינר זהב אינו אלא כשאר מטלטלין ופירות ומעוה אינן קונות עד שימשוך המטלטלין אצל משיכת המטלטלין קונה ואין אחד מהם יכול לחזור בו. ובגמ' מפרש טעמא איכא דיליף משיכה מן התורה ואיכא דמוקי לה בתקנתא דרבנן: הנחוטה. פרוטות של נחוטה. קונה את הכסף. דינרין של כסף או כל מטבע של כסף כולן טעם אחד להם מי שטבעו חשבו לטבעו הוי מעוה ואינו קונה ומי שאין טבעו חשבו וחרין הוי כפירות ומשיכתו הוא קיום דבר: מעוה הרעות. שנפסלו: אסימון. שאין עליו כורה פלדוי"ן בלע"ז וזוים עגולין ומוכנים לזור עליהם את הצורה צמותם שקורין קוי"ץ: כל המטלטלין קונין זה את זה. בין צמות חליפין שהחליף אלו באלו כיון שמשך האחד קנה חזירו את שלו בין צמות דמים בצמה תמן לי את שלך בכך וכך זה חוזר ואומר לו בצמה תמן לי שלך בכך וכך ונתלכו ומשך האחד נתקיימו הדברים. וביא כל לאתויי אפי'

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף הכסף אינו קונה את הזהב הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הנחשת ומעוה הרעות קונות את היפות והיפות אינן קונות את הרעות האסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון מטלטלין קונין את המטבע אינו קונה את המטלטלין (א) (ב) (זה הכלל) כל המטלטלין קונין זה את זה כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעוה אינו יכול לחזור בו⁴ נתן לו מעוה ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו⁵ אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו (ו) רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה: גמ' מתני ליה רבי רבי שמעון בריה הוהב קונה את הכסף א"ל רבי שנית לנו בילדותיך הכסף קונה את הזהב ותחזור ותשנה לנו בוקנותיך הוהב קונה את הכסף בילדותיה מאי סבר ובוקנותיה מאי סבר בילדותיה סבר דהבא דחשיב הוי טבעא כספא דלא חשיב הוי פירא וקני ליה פירא לטיבעא בוקנותיה סבר כספא דחריף

כים מלא מעוה וביא מלא מעוה כדריש לקיס בגמרא⁶: יכול לחזור בו. זהו זה: כל שהכסף בידי כו'. פליג אדרבנן דאמר נתן לו מעוה יכול לחזור בו אפילו לוקח ואתא ר"ש למימר מוכר שהכל בידי הוא דיכול לחזור בו אצל לוקח אין יכול לחזור בו. ובגמ' מפרש טעמא: גמ' דחריף